

eul_wid: otm-aa

Χίωνος Ἐπιστολαί · Chion Heraclea Letters

Letters to Matris

Ἐπιστολαὶ πρὸς Μάτριν

Period: Ῥωμαϊκὴ Roman
Dialect: Κοινή Koine
Domain: Μυθιστορία Fiction
Format: Ἐπιστολή Epistle

- 1 1 (τ) Χίων Μάτριδι χαίρειν. Ἀπεδωκέ μοι Λῦσις τὴν ἐπιστολὴν τρίτην ἡμέραν ἤδη περὶ Βυζάντιον διατρίβοντι, δι' ἧς τὴν σαυτοῦ σύγχυσιν καὶ πάσης τῆς οἰκίας ἐδήλους μοι. ἄλλος μὲν οὖν, ὅσοις ἔνεστι παραμυθῆσασθαι σε, ταῦτ' ἂν διεξήει καὶ τὰς ἐκ τῆς ἀποδημίας ἐλπίδας ἐξηριθμεῖτο καὶ ἐπὶ ταύταις ἀντίρροπον λύπης εὐφροσύνην καθίστατο· ἐγὼ δὲ τοῦτ' αὐτὸ ἀξιῶ παρ' ὑμῶν γενέσθαι, ὅπως ἄθλόν μοι τῆς ἐλπιζομένης ἀρετῆς καταστήσετε τὸ μακαρίους ὑμᾶς ποιῆσαι γονεῖς, ἀλλὰ μὴ τὸ παραμυθίαν ἐκ τῆς ἐμῆς παιδείας προσδέχεσθαι, μὴ λυπούμενοι δὲ εὐτυχίαν. ἄμεινον δὲ ὥσπερ ἀθλοφόρῳ μείζονά μοι προθεῖναι τὰ ἄθλα, ἵνα κρείττων ἐπ' αὐτὰ ἀγωνιστῆς γένωμαι. οὕτως οὖν διάκεισο, ὦ πάτερ, καὶ παραμυθοῦ τὴν μητέρα, εἴπερ ἄρα ἐκείνην μὲν ἐν τοῖς παρηγορουμένοις, σὲ δὲ ἐν τοῖς παρηγοροῦσι τετάχθαι προσήκει. Χίων Μάτριδι χαίρειν. ^[15]
- 2 1 (τ) Θράσων ἐμπορεύεται μὲν τὸν Πόντον, χρηστὸς δὲ μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν ἐπιτήδευσιν εἶναί μοι δοκεῖ. καὶ νῦν ἐν Βυζαντίῳ γενόμενος ἔχω τινὰ αὐτῷ χάριν· θεάσασθαι γάρ μοι βουλομένῳ τὰ περὶ τὴν χώραν ἄξια θεᾶς ὄντα ἡγεμῶν τῆς ὁδοῦ ἐγένετο καὶ τᾶλλα ἐπεμελήθη, ὅπως μὴ πονηρά τις ἡμῖν ἢ ὁδὸς καὶ κυνηγετικὴ γένοιτο, ἀλλὰ ὀχημάτων τε χάριν καὶ τῆς ἄλλης παρασκευῆς ἀβροτέρα. τοῦτον ὡς ὑμᾶς πλέοντα ὤθηθην ταύτῃ τῇ μαρτυρίᾳ συμπαραπέμψαι δεῖν, ἵνα ἀντιτύχη τῶν αὐτῶν. θεᾶς μὲν οὖν οὐδὲν οἶμαι χρήζει κατεστρατευμένος ἐκ πολλοῦ χρόνου τὸν Πόντον, εἰς δὲ τὴν οἰκίαν δῆλον ὡς κατὰ τὸ σεαυτοῦ ἦθος ὑποδέξῃ προθύμως αὐτόν. ἐγὼ δὲ ὥρμημαι μὲν ἐκπλεῖν, ἀνέμου δὲ οὐκ ἐπιτυχάνω. Χίων Μάτριδι χαίρειν. ^[10]
- 3 1 (τ) Πολλὴν χάριν οἶδα τοῖς ἐπισχοῦσιν ἡμᾶς ἀνέμοις καὶ τὴν ἐν Βυζαντίῳ διατριβὴν βιασαμένους, καίτοι τὸ πρῶτον ἡχθόμην αὐτοῖς ἐπειγόμενος. ἀλλὰ γὰρ ἀξία πρόφασις καὶ χρονιωτέρας μονῆς ἐφάνη Ξενοφῶν ὁ Σωκράτους γνῶριμος. οὗτος γὰρ ὁ Ξενοφῶν εἷς τῶν ἐπ' Ἀρταξέρξην στρατευσαμένων Ἑλλήνων, Κύρῳ δὲ συμμάχων ἐστί. καὶ τὸ μὲν πρῶτον μετὰ τινος τῶν στρατηγῶν ἦν οὐδὲν πολυπραγμονῶν ὃ τι μὴ στρατιώτην ἐχρῆν, καίπερ εἷς ὢν τῶν Κύρῳ τιμίων· ὡς δὲ Κῦρός τε ἀπέθανεν ἐν τῇ πρώτῃ μάχῃ καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων παρασπονδηθέντες ἀπετμήθησαν τὰς κεφαλὰς, ἡρέθη στρατηγὸς ἀνδρείας τε ἔνεκα καὶ τῆς ἄλλης σοφίας, δοκῶν ἄριστα ἂν διαπράξασθαι τὴν σωτηρίαν τοῖς Ἑλλησι. καὶ οὐκ ἔψευσεν αὐτοὺς τῆς ἐλπίδος, ἀλλὰ διὰ μέσης πολεμίας γῆς ὀλίγην στρατιὰν ἄγων περιεσώσατο, ἐκάστης ἡμέρας τοῖς βασιλέως στρατηγοῖς παραστρατοπεδευόμενος. θαυμαστὰ μὲν οὖν καὶ ταῦτα, πολὺ δὲ τούτων θαυμαστότερόν τε καὶ μείζον ὅπερ αὐτὸς ἐγὼ νῦν ἐθεασάμην. ^[15]

3 2 πεπονημένοι γὰρ οἱ Ἕλληνες πολυχρονίῳ καὶ χαλεπῇ στρατείᾳ καὶ μηδὲν ἄλλο ἡύρημένοι τῶν κινδύνων ἄθλον πλὴν τῆς σωτηρίας δεξαμένων αὐτοὺς κατὰ φόβον τῶν Βυζαντίων, ἔγνωσαν διαρπάσαι τὴν πόλιν, καὶ πολὺς τάραχος αἰφνιδίως κατέσχε τοὺς Βυζαντίους. ἐπεὶ δὲ ὠπλίζοντό τε οἱ ξένοι καὶ ὁ σαλπικτῆς ἐσήμηνεν, ἐγὼ μὲν ἀσπίδα καὶ λόγχην ἀρπάσας ἔδραμον ἐπὶ τὸ τεῖχος, οὗ καὶ τῶν ἐφήβων τινὰς συνεστηκότας ἑώρων. ἦν δὲ ἡ φυλακὴ τῶν τειχῶν οὐδὲν ὠφέλιμος πολεμίων κατεχόντων τὴν πόλιν, ἀλλ' ὅμως ῥᾶον ἐνομίζομεν ἀμυνεῖσθαι πλεονεκτοῦντες τῷ τόπῳ ἢ ἀπολεῖσθαι γε βραδύτερον. κὰν τούτῳ ταραττομένων τῶν Ἑλλήνων ἐωρῶμεν κομήτην ἄνδρα, καλὸν πάνυ καὶ πρᾶον ἰδέσθαι, διεξιόντα δι' αὐτῶν καὶ παύοντα τῆς ὁρμῆς ἕκαστον· οὗτος δὲ ἦν ὁ Ξενοφῶν. ^[15]

3 3 ὥς δὲ ἐκ τῶν ἐναντίων παρεκάλουν αὐτὸν οἱ στρατιῶται ἓνα ὄντα πολλοῖς πείθεσθαι καὶ ἀναπαῦσαι ποτε αὐτοὺς τῆς ταλαιπώρου καὶ χαλεπῆς ἄλλης, «ἀνάγετε οὖν ἐπὶ πόδα» ἔφη «καὶ βουλευσασθε· οὐ γὰρ δέος μὴ διαφύγῃ βουλευομένους τὸ πρᾶγμα ἐφ' ὑμῖν κείμενον.» ὥς δὲ τοῦτό γε αὐτῷ ἀπειθεῖν ἠδέσθησαν, εἰς μέσον καταστάς ὁ Ξενοφῶν θαυμαστοὺς λόγους διέθετο, ὥς τὸ τέλος αὐτῶν ἐδήλωσεν· οὐ γὰρ ἡμῖν γε σαφῶς ἐξηκούοντο. τοὺς γοῦν πρὸ μικροῦ διαρπάζειν ἐγνωκότας τὴν πόλιν μετρίους κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐωρῶμεν ὠνούμενους τὰ ἐπιτήδεια, ὥς τῶν ἄλλων Βυζαντίων ἕκαστον, καὶ μηδὲν ἔτι ἐκείνου τοῦ ἀδίκου καὶ ἀρπακτοῦ ἄρεος πνέοντας. αὕτη δὲ ἡ ὄψις ἐπίδειξις ἦν τῆς Ξενοφώντος ψυχῆς, ὅπως καὶ φρονεῖν καὶ λέγειν ἐδύνατο. ^[15]

3 4 οὐ μὴν ἔγωγε ἡσυχίᾳ τὸν ἄνδρα παρελθεῖν ὑπέμεινα, καὶ ταῦτα ὁμοίως Βυζαντίοις εὖ πεπονθὼς ὑπ' αὐτοῦ (ἐπεὶ διὰ τοὺς ἀνέμους καὶ αὐτὸς εἷς ἦν τῶν διαρπασθησομένων), ἀλλ' ἐγνώρισα αὐτῷ ἑμαυτόν. ὃ δὲ καὶ τῆς σῆς πρὸς Σωκράτη φιλίας ἀνεμιμνήσκετο κἀμὲ φιλοσοφεῖν παρίστατο, καὶ τᾶλλα οὐ στρατιωτικῶς μὰ Δί' ἀλλὰ καὶ πάνυ φιλανθρωπῶς διελέγετο. νῦν δὲ εἰς Θράκην ἄγει τὸ στράτευμα· Σεύθης γὰρ ὁ τῶν Θρακῶν βασιλεὺς πρὸς τινὰς ὁμόρους πολεμῶν μετεπέμψατο, ἐντελῆ μισθὸν αὐτοῖς ὑποσχόμενος, οἱ δὲ ὑπήκουσαν. οὐ γὰρ ἄποροι διαλυθῆναι βούλονται, ἀλλὰ καὶ κτήσασθαι τι ἐκ τῶν πόνων, ἕως γ' ἔτι στράτευμά εἰσιν. ἴσθι δὴ, πολὺ με νῦν προθυμότερον εἰς Ἀθήνας πλεύσεσθαι φιλοσοφήσοντα· μέμνησαι γὰρ δήπου, ὅτι προτρέπων με συνεχῶς ἐπὶ φιλοσοφίαν καὶ θαυμαστὰ διεξιὼν περὶ τῶν καθ' ὅτιοῦν σπουδασάντων περὶ αὐτὴν μέρος τᾶλλα μὲν εἶχες πειθόμενον, ἐκεῖνο δὲ καὶ πάνυ φοβούμενον. ^[5]

3 5 ἐδόκει γὰρ μοι τὰ μὲν λοιπὰ ὄντως σπουδαιοτέρους ποιεῖν ὅσων ἐφάψαιτο (καὶ γὰρ τὸ σῶφρον καὶ τὸ δίκαιον οὐκ ἄλλοθεν ἀρύεσθαι τοὺς ἀνθρώπους ἢ ἐκ φιλοσοφίας ὥμην), τὸ δὲ πρακτικὸν καὶ σφόδρα λύειν τῆς ψυχῆς καὶ μαλθάσσειν ἐπὶ τὸ ἡσυχον. ἀπραγμοσύνη γὰρ ἦν καὶ ἡρεμία τὰ θαυμαστά, ὥς μοι ἔλεγες, ἐγκώμια φιλοσόφων. δεινὸν οὖν μοι κατεφαίνετο, εἰ φιλοσοφῆσας τᾶλλα μὲν ἀμείνων ἔσομαι, θαρραλέος δ' οὐκέτι οὔτε στρατιώτης εἶναι δυνήσομαι οὔτε ἀριστεύς, εἰ δέοι, ἀλλὰ μεθήσω ταῦτα πάντα ὥσπερ ἐπιλήσιμονί τι ἐπὶ πᾶσι παντὸς ἔργου λαμπροτέρου κληθεὶς τῇ φιλοσοφίᾳ. ^[5]

3 6 ἡγνόουν δ' ἄρα, ὅτι καὶ πρὸς ἀνδρείαν εἰσὶν ἀμείνους οἱ φιλοσοφήσαντες, καὶ μόλις γε αὐτὸ παρὰ Ξενοφώντος ἔμαθον, οὐκ ἐπειδὴ διελέχθη μοι περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπεὶ τοιοῦτος ὢν ἐφάνη, ὁποῖός ἐστι. μάλιστα γὰρ δὴ μετασχὼν τῶν Σωκράτους λόγων ἀρκεῖ καὶ στρατεύματα καὶ πόλεις σώζειν, καὶ οὐδὲν αὐτὸν ἐποίησε φιλοσοφία αὐτῷ τε καὶ τοῖς φίλοις ἀχρειότερον. ἡσυχία μὲν οὖν ποιητικωτέρα τάχα εὐδαιμονίας ἤδη μέντοι καὶ πράξει καλῶς ἕκαστα ὁ καλῶς ἡρεμεῖν δυνάμενος, ἐπεὶ καὶ μείζων ἂν εἴη τοῦ πολεμοῦντος ὁ πλεονεξίαν καὶ ἐπιθυμίαν καὶ τᾶλλα πάθη χειρούμενος, ὢν καὶ οἱ νικῶντες τοὺς πολέμους ἡττῶνται. ^[5]

3 7

κάγῳ οὖν ἐλπίζω φιλοσοφήσας τά τε ἄλλα κρείττων ἔσεσθαι καὶ οὐχ ἥττον ἀνδρεῖος, ἀλλ' ἥττον θρασύς. ταῦτα μὲν οὖν οὐχ ἱκανὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἱκανοῦ πέρα. γίνωσκε δέ με ἤδη πρὸς τῷ πλεῖν ὄντα· καὶ γὰρ δὴ γέγονε καὶ τὰ τῶν ἀνέμων αἰσιώτερα. Χίων Μάτριδι χαίρειν.
[10]

4 1 (τ) Ἐπιτυχόντες τῶν περὶ Σῖμον κατ' ἐμπορίαν ὡς ὑμᾶς πλεόντων ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν Περὶνθῳ συντυχόντα ἡμῖν δηλῶσαι. ἦν μὲν γὰρ ἐρίφων ἐσπερία δύσις, κάγῳ προέλεγον τοῖς σὺν ἡμῖν ναύταις ἐπισχεῖν τὸν ἔκπλουν, καὶ ταῦτα ἐν Βυζαντίῳ διατρίβειν δυναμένοις, οἳ δ' οὐκ ἐπέιθοντο, ἀλλὰ καὶ πάνυ μου τὴν πρόρρησιν ἐχλεύαζον, προσβεβλήσθαι μοι νόσον τινὰ ἀστρονομίας ὑπὸ Ἀρχεδήμου τοῦ ἀστρονόμου λέγοντες. κάγῳ μέχρι μὲν τινος ἀντεῖχον, καταναυμαχούμενος δ' ὑπ' αὐτῶν εἶξα, καὶ ταῦτα οὐδ' αὐτὸς εἰδὼς εἴ τι ἀληθὲς προλέγοιμι, ἅμα δὲ καὶ πνεῦμα οὖριον καὶ καλὸς πλοῦς προφαινόμενος ἀπιστότερα μου ἐποίει τὰ προαγορεύματα. ὡς δὲ ἀνήχθημεν, ἕως μὲν Σηλυμβρίαν παραλλάξαι, κατεγελώμην ἐφ' οἷς προεῖπον, εὐχόμενός γε καὶ μέχρι τῆς ἀποβάσεως γελασθαι ὡς δὲ τριάκοντά που σταδίους ἀπ' αὐτῆς προεκόψαμεν, δεινὸς ἡμᾶς χειμῶν κατέλαβε. [5]

4 2 καὶ πολὺν μὲν χρόνον οὐδαμοῦ καθορμίσαι τὴν ναῦν δυνάμενοι πονηρῶς πάνυ διεκείμεθα, μόλις δέ ποτε ἐπιδόντες τὴν Πέρινθον ἐβιαζόμεθα πρὸς αὐτήν, κωπηλάται ἀγαθοὶ γενόμενοι· τοῖς μὲν γὰρ ἰστίοις οὐ φορητὸς ἦν ὁ ἄνεμος. καὶ δεινὰ παθόντες, ἵνα μὴ λέγω τὰ μεταξύ, μέσων που νυκτῶν κατήχθημεν εἰς Πέρινθον. καὶ τότε μὲν κατεδάρθομεν, ὑπελείπετο δὲ ἡμῖν καὶ ἕτερος χειμῶν οὐδὲν τοῦ θαλαττίου μετριώτερος. Περὶνθιοὶ γὰρ ὑπὸ Θρακῶν ἐπολεμοῦντο, καὶ τοῦτο οἱ πάντα ἀγνοήσαντες ἡμεῖς οὐκ ἐπυθόμεθα, καίπερ δώδεκα ἡμέρας ἐν Βυζαντίῳ διατρίψαντες, ἀλλ' ὡς εἰκὸς αἰφνίδιος ἡ καταδρομὴ τῶν βαρβάρων ἐγένετο. ἀναστάντες οὖν ἐξήειμεν ὀψόμενοι τὴν πόλιν, ὡς ὤμεθα, ἐγὼ τε καὶ Ἡρακλείδης καὶ Ἀγάθων ὁ χρηστός, εἶποντο δὲ ἡμῖν καὶ τῶν θεραπόντων Βαιτύλος καὶ Ποδάρκης καὶ Φίλων ὁ θρασύς, ἡμεῖς μὲν ἄνοπλοι, τῶν δὲ θεραπόντων παρήρητο ἕκαστος μάχαιραν, Φίλων μὲν γὰρ καὶ δόρυ ἐκόμιζε.
[5]

4 3 μικρὸν δὲ προελθόντες ἀπὸ τοῦ λιμένος ὀρῶμεν στρατόπεδόν τε οὐ πρόσω τῆς πόλεως καὶ τὸ δεινότερον ἰπέας τρεῖς οὐ πόρρω ἡμῶν. καὶ Φίλων μὲν δούς μοι τὴν λόγχην, ἵν' αὐτὸς ἦ δρομικώτερος, ἐπὶ τὴν ναῦν ἔφευγεν, ἐγὼ δὲ οὐκ ἐλπίζων ὠκύτερον ἵππου ἑμαυτὸν εἶναι, περὶ τὸν βραχίονα ἐλίττων θοιμάτιον καὶ τὴν λόγχην διηγκυλωμένος ἔμενον. τὸ αὐτὸ δὲ ἐποιοῦν καὶ οἱ θεράποντες, Ἡρακλείδης δὲ καὶ Ἀγάθων λίθους ἔχοντες ὀπίσω ἡμῶν ἐκρύπτοντο. προσελάσαντες δὲ οἱ Θραῖκες πρὶν εἰς ἐφικτὸν ἐλθεῖν ἠκόντισαν τρεῖς λόγχας ἕκαστος, καὶ αἱ μὲν μικρὸν πρὸ ἡμῶν ἔπεσον, οἳ δὲ ἀναστρέψαντες ὡς δὴ τετελεσμένου αὐτοῖς τοῦ ἔργου ἤλαυνον εἰς τὸ στρατόπεδον, ἀνελόμενοι δ' ἡμεῖς τὰς λόγχας ἀνεχωρήσαμεν ἐπὶ τὴν ναῦν καὶ λύσαντες τὰ ἀπόγεια ἐπλέομεν. [5]

4 4 νῦν δ' ἐν Χίῳ ἐσμέν, πάνυ ἐπικικῶς τῶν ἀνέμων ἡμῖν παρὰ πάντα τὸν πλοῦν χρησαμένων. λέγε οὖν Ἀρχεδήμω, ὅτι ἐρίφων ἐσπερία δύσις οὐ κατὰ θάλατταν μόνον σημαίνει χαλεποὺς χειμῶνας, ἀλλὰ καὶ κατὰ γῆν χαλεπωτέρους· ἔχεις γὰρ ἐκ τῆς ἡμετέρας συντυχίας παῖξαι πρὸς αὐτόν. Χίων Μάτριδι χαίρειν. [10]

5 1 (τ) Ἀφίγμεθα εἰς Ἀθήνας καὶ Πλάτωνι τῷ Σωκράτους γνωρίμῳ διαλεγόμεθα. τᾶλλα τε γὰρ πάντα σοφὸς ἀνὴρ ἐστὶ καὶ τὴν φιλοσοφίαν οὐκ ἀπολίτευτον ἔργῳ τοῖς γνωρίμοις ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἀμφίκη πρὸς τε τὸ πρακτικὸν τοῦ βίου καὶ πρὸς ἡσυχίαν ἀπράγμονα. ἔγραφες δέ μοι καὶ περὶ τῆς σῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας, ὅτι οὐ μικρὸν πλεονέκτημα τὴν σὴν πρὸς Σωκράτη συνήθειαν εἰς αὐτὸν ἔχοιμι. ἴσθι οὖν, ὅτι πάντων μὲν ποιεῖται λόγον τῶν καὶ μίαν ἡμέραν ὁμιλησάντων Σωκράτει, οὐδενὶ δ' οὕτως αὐτὸν οἰκειοῖ, ὡς τῷ μάλιστα ἀπολαύειν αὐτοῦ δυνάμην. καὶ κατὰ

τοῦτο γοῦν ἐσπουδάκαμεν μὴ μειονεκτεῖν τῆς Πλάτωνος φιλίας, ἀλλ' ἐν τούτοις τετάχθαι, ὅφ' ὦν εὖ πάσχειν φησίν, εἴ τι αὐτοὺς εὖ ποιεῖν δύναται. οὐ γὰρ ἤττονα εὐδαιμονίαν εἶναι λέγει τὸ ἀγαθοὺς ποιεῖν τοῦ ἀγαθὸν γίνεσθαι. τὸ μὲν οὖν ὠφελεῖσθαι τοῖς δυναμένοις τῶν φίλων αὐτὸς παρέχει, τὸ δ' ὠφελεῖν οὐχ ἤττον λαμβάνει παρὰ τῶν ὠφελεῖσθαι δυναμένων. Χίων Μάτριδι χαίρειν. ^[15]

6 1 (τ) Ἐκόμισέ μοι Φαίδιμος ταρίχου ῥοδιὰν καὶ μέλιτος ἀμφορέας πέντε καὶ τοῦ μερσίτου οἴνου κεράμια εἴκοσι καὶ πρὸς τούτοις τρία ἀργυρίου τάλαντα. καὶ τῆς μὲν πίστεως ἐκεῖνον ἐπαινῶ, τῆς δ' ἐπιμελείας σέ ἐπιγινώσκω. ἤδη μέντοι τῶν ἐπιχωρίων γεννημάτων ὥσπερ ἀπαρχὰς τινας βουλοίμην ἂν σε ἀποστέλλειν, εἴγε ἐπιτρέποι ὁ καιρός· τούτοις γὰρ καὶ τοὺς ἄλλους φίλους τέρπειν ἔνεστι καὶ Πλάτωνα σοφίζεσθαι ἀδωροδόκητον ὄντα. χρημάτων δὲ οὐδὲ εἷς ἔμοιγε πόθος, καὶ μάλιστα ἐν Ἀθήναις τε ὄντι καὶ Πλάτωνι διαλεγομένῳ, ἐπεὶ καὶ ἄτοπον ἴσως, πεπλευκέναι μὲν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα ἤττον φιλοχρήματοι γενώμεθα, μηδὲν δ' ἤττον καὶ ἐκ Πόντου πλεῖν πρὸς ἡμᾶς τὴν φιλοχρημοσύνην. χαριέστερον οὖν ποιήσεις ταῦτα πέμπων, ὅσα τῆς πατρίδος ἡμᾶς, οὐχ ὅσα πλούτου ἀναμνήσει. Χίων Μάτριδι χαίρειν. ^[15]

7 1 (τ) Ἀρχέπολις Λήμνιος μὲν ἐστίν, ὡς λέγει, τὸ γένος, φαῦλος δὲ καὶ ἀτέκμαρτος ἄνθρωπος καὶ στασιαστής πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πάντων πρὸς ἑαυτόν, σὺν δὲ τούτοις καὶ λελυμένος τῇ ἀποπληξίᾳ καὶ πᾶν ὃ ἂν οἰηθῇ λέγων· νοεῖ δ' αἰεὶ τὰ μωρότατα. οὗτος τὸ μὲν πρῶτον, ὡς πυνθάνομαι, ταμίας τε ἐν Λήμνῳ γενόμενος καὶ τὰς ὁμοίας μετιῶν ἀρχὰς οὐκ εὐπρεπῶς ἀνεστρέφετο, ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτῷ καταφρονῆσαι καὶ φιλοσοφίας, εἰς Ἀθήνας κατέπλευσε, κάκεῖ πολλὰ μὲν Πλάτωνι δυσηρέστησε, πολλὰ δ' ἡμᾶς ἐβλασφήμησεν. οὐδὲν γὰρ αὐτῷ χρήσιμοι ἐφαινόμεθα, περὶ ἀρετῆς ἀλλ' οὐ περὶ χρηματισμοῦ τὰς διαλέξεις ποιούμενοι. νῦν δὲ εἰς τὸν Πόντον ἐμπορεύεσθαι φησιν, οὐκ ἀφρόνως, εἰ δὴ τοῦτο μόνον ἑαυτῷ προσήκειν λελόγισται· ἀλλὰ τὸ ἀστάθμητον αὐτοῦ καὶ πετόμενον οὐδὲ ταύτην ἐπιδέχεται τὴν φρόνησιν, ἵνα ὅς τέ ἐστίν εἰδῇ καὶ εἰς ὃ χρήσιμος· πρὸς γὰρ τὸ αἰεὶ φανταζόμενον μετεωρίζεται. ^[5]

7 2 οὗτος ἐπιλαθόμενος τῶν βλασφημιῶν προσῆλθέ μοι καὶ ἐδεήθη σοι γράψαι περὶ αὐτοῦ, ἐγὼ δὲ ἐκείνῳ μὲν, ἵνα μὴ ἀναξίῳ ὄντι Βελλεροφόντου σχῆμα περιθῶ, ἐτέραν ἐπιστολὴν ἔδωκα, οὐδὲ ἐκεῖ τι ὁμοίως ψευσάμενος, ταύτην δὲ προαναγομένῳ Λύσιδι ἐνεχείρισα. οἶμαι δὴ πάσῃ φιλανθρωπίᾳ δέξασθαι σε δεῖν τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰπεῖν ἐπὶ τέλει ὅτι «οὕτως ἀμείβεται Χίων τοὺς βλασφημήσαντας· τοῦτο γὰρ ἔν ἐστι τῶν μαθημάτων αὐτοῦ, ἃ σὺ ἐχλεύαζες, τὸ μηδένα κακὸν ἀμύνεσθαι μέχρι τοῦ μὴ αὐτὸν ἀγαθὸν εἶναι. ^[5]

7 3 » τοῦτο δὲ ἔσται, ἐὰν εὐποιίαις αὐτοὺς ἀμυνώμεθα. οἶδα μὲν οὖν ὅτι οὐδὲν πείσεται ἄτρωτος ὦν τὴν ψυχὴν ὑπὸ μωρίας, ὅμως δ' οὖν ἡμῶν αὐτῶν χάριν γενέσθω τοῦτο τὸ πολίτευμα. τάδε περὶ αὐτοῦ λελυμένως καὶ ἀπροκαλύπτως ἐδήλωσα, πρὸς ἄλλον μὲν οὐδὲν ποτε βλασφημήσας τῶν ὄντων οὐδένα, πρὸς σέ δὲ τὸν ἐμὸν νοῦν ὑπὸ μηδενὸς παραμπεχόμενον λόγου ἀπλοῦν καὶ σαφῇ δικαίων εἶναι. Χίων Μάτριδι χαίρειν. ^[10]

8 1 (τ) Ὁ ἀποδιδούς σοι τὸ γράμμα Ἀρχέπολις ὁ Λήμνιος ἐμπορευόμενος εἰς τὸν Πόντον ἐδεήθη μου ὅπως αὐτὸν συστήσαιμί σοι, ἐγὼ δὲ ἄσμενος ἐδεξάμην· καὶ γὰρ οὐδὲ φίλος μοι ὦν ἐτύχανε. κέρδος οὖν μέγα ᾧήθην ἀφορμὴν λαβεῖν τοῦ ποιῆσαι τινα φίλον μὴ ὄντα πρότερον. εἰς δὲ κέρδος συλλήψῃ μοι καὶ σὺ φιλανθρώπως αὐτὸν εἰσδεξάμενος. πείθομαι δὲ καὶ μέτριον αὐτὸν ἔμπορον εἶναι· καὶ γὰρ φιλοσοφήσας πρότερον εἶτα ἐμπορεύεται. Χίων Βίωνι χαίρειν. ^[5]

9 1 (τ) Ὀλιγωρίαν μὲν σου τοσαύτην περὶ ἐμέ οὐκ ἤλπισα ἔσεσθαι οὐδ' ἐβουλόμην προσδέξασθαι, θαυμάζω δὲ τὴν συντυχίαν, δι' ἣν οὐδὲν τέως ἡκει μοι παρὰ σοῦ γράμμα, καὶ ταῦτα συνεχῶς γραφόντων τῶν ἄλλων φίλων. ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν γεγενημένων ἐγὼ αὐτὸς ὑπὲρ σοῦ ἀπολογησομαι, τὸ δὲ λοιπόν, εἴτε οἱ μὴ ἀποδιδόντες αἴτιοι γεγόνανσι, φύλαξαι τοῦτο τῷ

συνεχῶς γράφειν· οὕτω γὰρ καὶ τῶν ἀποδωσόντων ἐπιτεύξει εἴτε σὺ μὴ γράφῃς, φύλαξαι καὶ τοῦτο. ῥαδία δέ ἐστιν αὐτοῦ φυλακή. καίτοι γε ἦν τι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ φιλίᾳ τοσοῦτον, ὅσον καὶ τὰ δυσχερῇ νικᾶν δύνασθαι. ἢ ἐπιλέλῃσαι τοῦ Ἡραίου καὶ τοῦ Καλλιχόρου καὶ τῶν παρὰ Καλλισθένει διατριβῶν καὶ ὅσοις ἄλλοις τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ἐκεράσαμεν, ἢ αὐτὸς μὲν οὐκ ἐπιλέλῃσαι, ἐμὲ δὲ φιλοσοφίας γευσάμενον ἀμνημονεῖν αὐτῶν ὑπολαμβάνεις; ἀλλ' οὐ προσήκει σοι οὔτε αὐτῷ φαύλως ἔχειν περὶ τὴν φιλίαν οὔτε περὶ ἐμοῦ φαῦλα εἰκάζειν, ἀλλὰ καὶ ὡς μεμνημένον αὐτῆς καὶ ὡς μεμνημένῳ γράφειν συνεχέστερον. Χίων Μάτριδι χαίρειν.

[15]

10 1 (τ) Πλάτωνι ἀδελφιδῶν θυγατέρες εἰσὶ τέτταρες. τούτων τὴν πρεσβυτάτην ἐδίδου Σπευσίππῳ πρὸς γάμον καὶ μετρίαν προῖκα τριάκοντα μνᾶς, ἐπεπόμφει δ' αὐτῷ ταύτας Διονύσιος. ἐγὼ οὖν ἀσπαστὸν ἡγησάμενος τὸν καιρὸν τάλαντον προσετίθην τῇ προικί· καὶ μέχρι μὲν πολλοῦ ἡναίνετο, ἐξεπολιορκήσαμεν δ' αὐτὸν πάνυ ἀληθεῖ καὶ δικαίῳ λόγῳ. ἔφαμεν γάρ, ὅτι οὐκ εἰς πλοῦτον, εἰς δὲ φιλανθρωπίαν σοι συμβαλλόμεθα, τὰς δὲ τοιαύτας δωρεὰς δέχεσθαι δεῖ αὐταὶ γὰρ τιμὰς αὖξουσιν, αἱ δὲ ἄλλαι ἀτιμάζουσι. τιμᾶς μὲν οὖν φιλανθρωπίαν, ἀτιμάξεις δὲ πλοῦτον. ἡρμους δὲ καὶ τὰς ἄλλας παῖδας ἤδη τοῖς Ἀθήνησιν χαριεστάτοις. ἀλλ' οἱ μὲν πλουτοῦσι, Σπεύσιππος δὲ χαριέστερος ὢν πένεται. τοῦτ' οὖν τὸ κέρδος ὥφθην δηλώσαι σοι, οὐ μεῖζον ἡμῖν οὐκ οἶδ' εἴ τι περιγενέσθαι ἐν παντὶ τῷ βίῳ δύναται. Χίων Μάτριδι χαίρειν. [15]

11 1 (τ) Ἐκομισάμην παρὰ Βιάνορος τὴν ἐπιστολὴν, ἐν ἣ με ἀνακομίζεσθαι παρεκάλεις· ἱκανὸν γὰρ εἶναι πρὸς ἡντινοῦν ἀποδημίαν πέντε ἐτῶν χρόνον, ἔκτου δὲ τὴν ἐμὴν ξενιτείαν ἄρχεσθαι. ἐμὲ δὲ ὅσος μὲν πόθος ἔχει καὶ ὑμῶν καὶ τῆς πατρίδος, αὐτοὶ σαφῶς ἴστε· ἔοικε δ' οὖν αὐτὸς οὗτος ὁ πόθος καὶ βιάζεσθαι με πλείῳ χρόνῳ διατρίβειν Ἀθήνησιν· ὠφελιμώτερος γὰρ εἶναι οἷς συμπαθῶ βούλομαι, τοῦτο δὲ τὸ κράτος μόνη ἔχει φιλοσοφία. πενταετὴς δὲ χρόνος, ὃ πάτερ, οὐχ ὅπως φιλοσοφοῦσιν ἀπαρκεῖν ἔμοιγε φαίνεται, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἐμπορευομένοις ἐπιμελέστερον. καίτοιγε οἱ μὲν ἐπὶ τὰ εὐτελέστατα στέλλονται, ἡμεῖς δὲ ἀρετὴν ἐμπορευόμεθα οὐδενὸς ἄλλου πλὴν φύσεως καὶ φιλοπονίας καὶ χρόνου ὥνιον. ὢν τὰ μὲν οὐ παντελῶς ἡμῶν ἀπολείπεται, χρόνου μέντοι δεόμεθα. διατρίψαντες οὖν ἄλλην πενταετίαν ἀναστρέψομεν θεοῦ γε σώζοντος. σὲ δέ, ὃ λογισμῷ ἐκπέμπων ἡμᾶς ὑπέμενες, τούτῳ χρή καὶ χρονίζοντων μὴ ἄχθεσθαι, καὶ ταῦτα εἰδόντα ὡς οὐχὶ τὸ ἐκπεῦσαι ἐπὶ παιδείαν ἀγαθοῦς ποιεῖ, τὸ δὲ χρονίσαι περὶ παιδείαν σπουδάζοντας. Χίων Μάτριδι χαίρειν. [20]

12 1 (τ) Πρότερον μὲν, ὥσπερ ἔγραφόν σοι, δεκαετίαν ἐκπληρώσας, οὕτως ἐπανέρχεσθαι πρὸς ὑμᾶς ἐβουλόμην, νῦν δὲ ἀκούσας τὴν τυραννίδα οὐκ ἂν ἔτι ὑπομείναιμι ἐν ἀσφαλεστέρῳ τῶν πολιτῶν εἶναι, ἀλλ' ἢ ἂν ἄρξῃ τὸ ἔαρ, πλευσοῦμαι θεοῦ σώζοντος (νῦν μὲν γὰρ μεσοῦντος ἔτι τοῦ χειμῶνος οὐκ ἐδυνάμην), ἐπεὶ καὶ τελέως ἄτοπον ὁμοίους ἡμᾶς εἶναι τοῖς ἐπειδάν τι ταραχθῇ τῆς πατρίδος ἀποδιδράσκουσιν ὅπῃ ἂν τύχῃ, ἀλλὰ μὴ τότε μάλιστα παρεῖναι, ὅτε ἀνδρῶν ὠφελησόντων δεῖται. εἰ δὲ καὶ παντάπασιν ἐν ἀδυνάτῳ εἴῃ τὸ ὠφελεῖν, τὸ γοῦν μετέχειν βλάβης ἐκόντα ἀρετῇ μὲν παραπλήσιόν μοι δοκεῖ, χάρις δὲ ἴσως ἐνδεεστέρα. θαρραλεώτερον δὲ σοι γέγραφα, ἐπεὶ καὶ Λῦσις τὴν ἐπιστολὴν ἐκόμιζεν. Χίων Μάτριδι χαίρειν.

[10]

13 1 (τ) Ὅντως Κλέαρχος, ὥς μοι ἔγραφες, οὐχ οὕτως Σειληνὸν δέδοικε κατειληφότα αὐτοῦ τὸ φρούριον ὡς ἡμᾶς φιλοσοφοῦντας. ἐπ' ἐκεῖνον μὲν γε οὐκ ἀπέστειλε τέως τοὺς πολιορκήσοντας, ὡς πυνθάνομαι, ἐπ' ἐμὲ δὲ ἦκε Κότυς Θράξ, δορυφόρος αὐτοῦ γενόμενος (ἔγνων γὰρ μετὰ ταῦτα), καὶ μικρὸν ὕστερον ἢ γραφῆναί σοι τὴν περὶ τῆς νόσου παρ' ἡμῶν ἐπιστολὴν ἐπεχείρησεν (ἀνειλήφειν δὲ ἑμαυτὸν ἱκανῶς ἤδη), καὶ μοι περὶ ἕκτην ὥραν μόνῳ περιπατοῦντι ἐν τῷ ὠδεῖῳ καὶ περὶ τίνος σκέμματος φροντίζοντι αἰφνιδίως προσῆξεν. ἐγὼ δ' εὐθέως μὲν ὑπενόησα ὅπερ ἦν· ὡς δὲ ξιφιδίον τι ὀρῶ κακῶς μεταλαμβάνοντα, βοήσας τε αὐτὸν

ἐξέπληξα καὶ προσδραμῶν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ μετεληφότος ἤδη τὸ ἐγχειρίδιον καταλαμβάνω, καὶ τὸ λοιπὸν δὴ λακτίζων καὶ περιανύων τὸν βραχίονα ἐξέβαλον αὐτοῦ τὸ ξίφος, καὶ ἐτρώθη μὲν κατενεχθέντος αὐτοῦ ἐπὶ τὸν πόδα, οὐ χαλεπῶς δὲ ὅμως. ^[5]

13 2 ἐκ τούτου δὴ ἰλιγγιώντα ἔδησα τῷ ἰδίῳ ζώματι, ἀποστρέψας εἰς τοῦπίσω τῷ χεῖρι, καὶ πρὸς τοὺς στρατηγοὺς ἄγω. κακεῖνος μὲν ἔτισε δίκην, ἐγὼ δὲ οὐδὲν δειλότερος εἰς τὸν πλοῦν γέγονα, ἀλλὰ τῶν ἐτησίων παυσαμένων ὅπως ἂν ἔχω πλεύσομαι· ἄτοπον γὰρ τυραννουμένης τῆς πατρίδος ἡμᾶς δημοκρατεῖσθαι. καὶ τὰ μὲν ἐμά, ὡς ἂν ἔχη, ἀσφαλῶς ἔχει· ἀγαθὸς γὰρ καὶ ζῶν καὶ ἀποθνήσκων ἔσομαι. ^[10]

13 3 ὅπως δέ τι καὶ ὑπὲρ τῆς πατρίδος πολιτευώμεθα, πεῖθε τὸν Κλέαρχον, ὅτι φιλοσοφήσαντες ἡσυχίας γλιχόμεθα καὶ τελέως ἀπολίτευτοι τὰς ψυχὰς ἐσμέν· ταῦτα δὲ καὶ διὰ Νύμφιδος πεῖθε αὐτόν, ὃς ἡμῖν μὲν φίλος, ἐκεῖνῳ δὲ καὶ συγγενής ἐστιν· οὕτως γὰρ ἂν πορρωτάτῳ πάσης ὑποψίας ἀπάγοιτο. ἀπροκαλύπτως δέ σοι γράφομεν, ἐπεὶ καὶ πιστοῖς ἐπιτιθέμεθα ἀνδράσι τὰς ἐπιστολάς καὶ Κλέαρχος, ὡς ἐδήλους καλῶς ποιῶν, περὶ γοῦν ταῦτα οὐ πολυπραγμονεῖ. Χίων Μάτρίδι χαίρειν. ^[10]

14 1 (τ) Εἰς Βυζάντιον θρασυτέρῳ μὲν, ταχεῖ δ' οὖν πλῶ διασωθεὶς ἔγγων αὐτός τε ἐπιμεῖναι χρόνον, ὃν ἂν μοι καλῶς ἔχειν δοκοίη, καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐκπέμψαι Κρωβύλον τὸν θεράποντα, ἵνα τὴν κάθοδον πράττωμεν ὠφελίμως τῇ πατρίδι· τὸ μὲν γὰρ ἡμέτερον ἀσφαλὲς οὐκ ἐπὶ Κλεάρχῳ ἐστίν. βούλομαι δ', ἐπεὶ προήχθην ἅπαξ, καὶ καθόλου σοι τὴν ἐμὴν γνώμην δηλώσαι. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ τῇ μὲν πατρίδι ὁ μέγιστος εἶναι κίνδυνος μετ' ἀτυχίας ἤδη παρούσης. νῦν τε γάρ, ὡς πυνθάνομαι, σφαγὰς τε ἀνδρῶν καὶ φυγὰς ὑπομένει, στερομένη μὲν τῶν ἀρίστων πολιτῶν, τοῖς δὲ ἀσεβεστάτοις δουλεύουσα, καὶ εἰσαυθὶς οὐχ ὁ τυχὼν αὐτῇ κίνδυνος, μήποτε ἐκ τῆς περὶ ταῦτα συντυχίας οἷς μὲν πόθος τοῦ τυραννεῖν, οἷς δὲ συνήθεια δουλείας γένηται, καὶ τὸ λοιπὸν εἰς μοναρχίαν ἀκατάλυτον περιστῇ τὰ πράγματα. μικραὶ γὰρ δὴ ῥοπαὶ καὶ τῶν πολυχρονίων καὶ σχεδὸν εἰπεῖν ἀπαύστων ἄρχουσι κακῶν καὶ ἔγγιστα ὁμοίον τι ποιούσι τοῖς νοσήμασι τῶν σωμάτων. ^[15]

14 2 ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνα περὶ μὲν τὰς ἀρχὰς ῥᾶον ἀπολύεται τῶν ἀνθρώπων, ἐνισχύσαντα δὲ δυσίατα ἢ καὶ τελέως ἀνίατα γίνεται, οὕτω καὶ τὰ ἐν ταῖς πολιτείαις νοσήματα. μέχρι μὲν γὰρ μνήμη τε ἐλευθερίας ἰσχύει καὶ ὑπέρχεται τοὺς δουλουμένους, παράταξις λίαν ὀχυρὰ γίνεται πρὸς τοῦ πλήθους· ἐπειδὰν δὲ ἅπαξ ὑπερισχύσῃ τὸ κακὸν καὶ μηκέτι ἢ τοῖς ἀνθρώποις λόγος, ὅπως αὐτὸ ἀπαλλάξωσιν ἑαυτῶν, ἀλλ' ὅπως ἂν ῥᾶστα ἐν αὐτῷ διάγοιεν, τότε ὁ παντελὴς ὀλεθρος γίνεται. ἢ μὲν οὖν πατὴρ ἐν τοιούτοις κακοῖς καὶ κινδύνοις ἐστίν, ἐγὼ δέ, εἰ μὲν αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ βούλοιο τοῦμόν σκέπτεσθαι, καὶ πάνυ ἀσφαλὲς εἰμι. ^[10]

14 3 δουλείαν γὰρ ταύτην ἔγωγε νομίζω, ἢ μετὰ τῶν σωμάτων καὶ τὰς ψυχὰς ὑφ' ἑαυτὴν ἔχει· ἢ δὲ τῆς μὲν ψυχῆς οὐδ' ὅτιοῦν ἀπτομένη, τὸ δὲ σῶμα μόνον ἔχουσα οὐδὲ δουλεία τυγχάνειν ἔμοιγε δοκεῖ. τεκμήριον δέ. εἴ τι γὰρ δουλείας κακόν, τοῦτο ἐπὶ ψυχὴν καταβαίνει, ἐπεὶ ἄλλως οὐδὲ κακὸν λέγοιτο ἂν· φόβος γὰρ τοῦ παθεῖν τι καὶ ἢ ἐκ τοῦ παθεῖν λύπη τὰ δεινότατα τοῖς μὴ ἐλευθέροις. τί οὖν; ἂν τις μὴ φοβῇται τὸ μέλλον κακὸν μηδὲ ἐπὶ τῷ γινομένῳ ἄχθηται, δουλεύσει; καὶ πῶς ὁ γε μὴ ἔχων τὰ δουλείας κακά; ἴσθι οὖν τοιοῦτόν με ὑπὸ φιλοσοφίας γενόμενον, ὅποιον κἂν δήσῃ Κλέαρχος, κἂν ὅτιοῦν δράσῃ τῶν χαλεπῶν, οὐδέποτε ποιήσει δοῦλον· οὐδέποτε γὰρ μου τὴν ψυχὴν χειρώσεται, ἐν ἣ τὸ δοῦλον ἢ τὸ ἐλεύθερον, ἐπεὶ σῶμά γε αἰεὶ συντυχίας ἦττον, κἂν ὑπ' ἀνδρὶ μὴ τάττηται δεσπότη. ^[5]

14 4 ἦν δέ με ἀποκτείνῃ, τότε καὶ τὴν τελείαν ἐλευθερίαν χαριεῖται μοι. ἦν γὰρ οὐδὲ τὸ περιέχον σῶμα ὠκείωσε τῇ ἑαυτοῦ δουλείᾳ, ταύτῃ τίνα οἰκονομίαν ἐλλείψειν δοκεῖς κεχωρισμένη τοῦ σώματος; οὐ μόνον δὲ ἐγώ, ὃ ἂν πάσχω, ἐλεύθερος, ἀλλὰ καὶ Κλέαρχος, ὃ ἂν διαθῇ με, δοῦλος

γενήσεται· φοβούμενος γὰρ διαθήσει. δέος δὲ οὐδὲν ἔχει ψυχῆς ἐλευθερία. τὰ μὲν οὖν ἐμὰ ἐφ’
ἑαυτῶν σκοπεῖν, ὡς ὀρᾷς, ἀσφαλέστερα εἰς τὸ παθεῖν ἢ Κλέαρχω εἰς τὸ δρᾶσαι, καὶ τό γ’ ἐμὸν
οὐκ ἐπιμελείας ἀλλ’ ὀλιγωρίας δεῖται· τὸ γὰρ ἀρχὴν φροντίζειν περὶ αὐτῶν ἀνδρός ἐστιν οὐ
πάνυ τι ἐλευθέρου. ^[5]

14 5 τὰ δὲ τῆς πατρίδος συνημμένα μοι οὐκ ἐπιτρέπει τὴν αὐτόνομον ταύτην ἐλευθερίαν, ἀλλὰ καὶ
πολιτεύεσθαι ἀναγκάζει καὶ κίνδυνον ἔχειν, κίνδυνον δέ, οὐχὶ μὴ αὐτός τι πάθω, ἀλλὰ μὴ
πάσχουσάν τι τὴν πατρίδα οὐκ ὠφελήσω. διὰ τοῦτό μοι ἀνάγκη, καίπερ μὴ φοβουμένω,
θάνατον προνοεῖν, ὅπως μὴ πρότερον ἀποθάνω ἢ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανεῖν δυνήσομαι.
πολιτεύου δὴ πρὸς τὸν τύραννον ἃ καὶ πρότερόν σοι ἔγραφον, πείθων αὐτὸν ὅτι ἡσυχίας
ἔρασταί ἐσμεν, καὶ γράφε ἡμῖν, ἐὰν καὶ ἄλλο τί σοι δοκῇ πρὸς τὴν αὐτόθι πολιτείαν ἀνήκειν,
ἐπεὶ ἀνάγκη μοι εἰς τὴν τῆς πατρίδος ἐλευθερίαν ὑφαιρεῖν τι τῆς ἐμαυτοῦ, φροντίζοντι περὶ
τούτων καὶ βουλευομένω. Χίων Μάτριδι χαίρειν. ^[15]

15 1 (τ) Ἐπὶ μὲν τῷ συμπεῖθεσθαι τὸν τύραννον οἷς περὶ ἐμοῦ πρὸς αὐτὸν ἔλεγες, συγχαίρω τῇ πατρίδι,
γράψω δὲ καὶ αὐτός, ὡς συνεβούλευσας, ἀπάγων αὐτὸν ἀπὸ τάληθοῦς ὡς μάλιστα ἔνεστι.
τοῦναντίον γὰρ ἂν ποιῶν ψευσαίμην τοὺς ἐμαυτοῦ πολίτας καὶ φίλους ὧν ἐξ ἐμοῦ ἤλπισαν,
καὶ ταῦτα οὐκ ἀξίους ὄντας ἀπατᾶσθαι. τὸ δὲ ὥμὸν εἶναι τὸν τύραννον τελέως καὶ χαλεπὸν
ὠφελιμώτερον ἔγωγε ἡγοῦμαι τῇ πόλει ἢ τὸ δημοκοπεῖν αὐτὸν καὶ προκαλύπτεσθαι δόξαν
μετριότητος. τὸ δὲ αἴτιον, ὅτε οἱ μὲν χαλεποὶ διαφθείρονται ταχέως, καὶ ἂν μὴ καταλυθῶσι,
μῖσος ὅμως τυραννίδος κατέλιπον τῷ πλήθει καὶ παντελῶς τὴν μοναρχίαν ἀφ’ ἑαυτῶν
διέβαλον. ^[10]

15 2 οὕτως οὖν συμβαίνει, τὸν γοῦν λοιπὸν χρόνον φυλακτικωτέρους γίνεσθαι καὶ
προνοητικωτέρους τῆς δημοκρατίας ἅπαντας. ὅταν δὲ τις δουλωσάμενος ἐκδημοκοπήσῃ τοὺς
δουλωθέντας, κἂν ἀναιρεθῇ ταχέως, πολλὰ ὅμως ἐγκαταλείπει τυραννίδος ἐν ἐκάστοις κακά,
ὧν οἱ μὲν εὖ τι ποθοῦντες πείσεσθαι, οἱ δὲ ἄλλως δημαγωγηθέντες τυφλοὶ τῶν κοινῇ
συμφερόντων εἰσὶ, καὶ τὸν τε ἀναιρεθέντα οἰκτεῖρουν ὡς δὴ μέτριον καὶ τὴν τυραννίδα οὐχ
ὡς ἀνήκεστόν τι φυλάττονται κακόν, ἀγνοοῦντες ὅτι, κἂν πάντα τις ἢ μέτριος τύραννος, διὰ
τοῦτο καταλυτέος ἐστίν, ὅτι ἔξεστιν αὐτῷ καὶ χαλεπῷ εἶναι. Κλέαρχος δὴ ὥμὸς ὧν αὐτός τε
εὐχείρωτος ἔσται μισούμενος καὶ τοῖς ἄλλοις δυσκατορθωτέραν ποιήσει τὴν τυραννίδα,
προσποιοῦμενος δ’ εἶναι μέτριος αὐτός τε ἂν ταύτην τὴν δόξαν καρπώσαιο, τοῖς τε
βουλομένοις ὕστερον εὐέμβατον ἀπολίποι τὴν ἀκρόπολιν. ^[5]

15 3 ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ σοὶ δηλαδὴ φανερά, τὸν δὲ τρόπον τῆς γραφῆς καὶ ἀποδόσεως τῶν
ἐπιστολῶν χαίρω ὅτι δὴ σύ τε ἀσφαλῇ ἐνόμισας καὶ τὸ τέλος μαρτυρεῖ μὴ ἀτόπως ηὔρησθαι.
ἔπεμψα δέ σοι καὶ τὸ ἀντίγραφον τῆς πρὸς τὸν Κλέαρχον ἐπιστολῆς, διθυραμβικωτέραν
ποιήσας ἐπίτηδες αὐτήν, ἵν’ ἡμῶν καταφρονῇ ὡς λογομανούντων τελέως. Χίων Κλέαρχω
χαίρειν. ^[10]

16 1 (τ) Ἐν Ἀθήναις μοι φιλοσοφίας χάριν διατρίβοντι τῶν τε κοινῶν τινες φίλων καὶ ὁ πατήρ
ἔγραψαν ὡς δι’ ὑποψίας εἶην πρὸς σε, καὶ τὰς αἰτίας ἐκέλευον ἀπολύσασθαι· τοῦτο γὰρ δίκαιον
εἶναι καὶ αὐτῷ μοι ἄμεινον. ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν ὀρθῶς παρήνουν ταῦτα, σαφῶς ἤδειν, ἡγνόουν δὲ
ἀφ’ ὧν διεβλήθη, καὶ τοῦτό μοι πρὸς τὴν ἀπολογίαν ἦν ἄπορον· οὔτε γὰρ αὐτὸς παρῆν, ὅτε
περιβάλλου τὴν ἀρχὴν, οὔτε ἀπὼν ἐδυνάμην ἐναντιοῦσθαι, οὔθ’ ὅλως ἢ λόγος ἢ ἔργον τι τῶν
ἐμῶν ἐπιμιζίαν τινα ἔσχε πρὸς τὰ αὐτόθι πράγματα. τίνες οὖν αἱ διαπρόντιοι πρὸς μόναρχον
ἐναντιώσεις ἀνθρώπου μετ’ ὀλίγων οἰκετῶν ἀποδημοῦντος οὐκ ἐγὼ ἡῦρισκον, καὶ διὰ τοῦτό
γε ἠπόρουν ἀπολογίας, ὅτι οὐδὲν ἐώρων τὸ κατηγορούμενον. οὐκ ἠπόρουν δὲ πάλιν τῷ μηδὲν

ἐννοεῖσθαι τοιοῦτον, ὅποιον ἴσως ὑποπτεύομαι, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἔχων πείθειν σε, ὅτι ἡ ἐμὴ ψυχὴ οὐδενὶ εὐέμβατός ἐστι τῶν τοιούτων βουλευμάτων. ^[10]

- 16 2 οἶμαι μὲν οὖν, εἰ καὶ μὴ ἐπεφιλοσοφῆκειν, ἰκανὸν ἂν γενέσθαι τεκμήριον τοῦ μὴ ἀπεχθῶς ἔχειν πρὸς σε τὸ μηδὲ ἡδικῆσθαι τι ὑπὸ σοῦ. οὐδὲ γὰρ οἱ ἀφιλοσόφητοι μὴ παντάπασί γε μανέντες, καθ' ἡδονὴν τινας ἀπεχθείας ἐπαναιροῦνται, οὐδ' ἔρωτάς τινας ὥσπερ παιδικῶν ἐπιτηδευμάτων οὕτω καὶ μίσους λαμβάνουσι, (πολλοὺ δεῖ), ἀλλὰ καὶ πάνυ ἐπίστανται, ὅτι οὐδὲν ἀνθρώποις ἀπεχθείας ἀνιαιρότερον· ὅταν δὲ ὑπὸ ἀνηκέστου τινὸς διαιρεθῶσιν ἀπὸ ἀλλήλων τὰς ψυχάς, τότε ἀπεχθάνονται, καὶ οὐδὲ τότε ἐκόντες. ἡμῖν δὲ μέχρι τῆς νῦν ἡμέρας οὐδὲν οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν ὑπῆρκται πρὸς ἀλλήλους ἀπεχθείας ἔργον, ἀλλὰ σοὶ μὲν οὐδὲν πλέον ὑπονοίας καὶ λόγου, ἐγὼ δὲ καθαρεύω τὴν ψυχὴν καὶ ἀπὸ τούτων. ^[5]
- 16 3 τί οὖν βουλόμενος ἐξαίφνης στασιάζω πρὸς σε, καὶ ταῦτα μηδέπω καὶ τήμερον ἑορακῶς ἀρχομένην ὑπὸ σοῦ τὴν πατρίδα; ἢ νῆ Δία φυσῶσί με αἱ πολλαὶ τριήρεις καὶ οἱ ἵππεῖς, ἴνα, εἰ μηδὲν ἄλλο, ὑποπτεύης τό γε δύνασθαι με ἐχθρὸν εἶναι; ἀλλὰ ἀπεδήμησα μὲν σὺν ὀκτῶ θεράπουσι καὶ φίλοις δύο, Ἡρακλείδῃ καὶ Ἀγάθωνι, ἀναλύω δὲ δύο τῶν οἰκετῶν ἀποβαλὼν. ταῦτα δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως πείθουσίν σε ἰκανὴν εἶναι παρασκευὴν ἐπὶ σέ· ἐκεῖνο δ' οὐ σκοπεῖς, ὅτι, εἰ συνήδειν ἐμαυτῷ δικαίως ὑποπτευομένῳ, οὐκ ἂν ποτε ἐκὼν ἐμαυτὸν ἐνεχείριζον τῷ ὑποπτεύοντι. ἢ οὕτω τι ἐραστῆς ἀπεχθειῶν εἰμι, ὥστε μηδὲ τὴν πρὸς ἐμαυτὸν φυλάττειν φιλίαν, ἀλλ' ἐκοντὶ ἐγχειρίζειν τὸ σῶμα τοῖς δικαίως αὐτὸ τιμωρησομένοις; ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ τοῖς μὴ φιλοσοφήσασιν ἰκανή, μᾶλλον δὲ πέρα τοῦ ἱκανοῦ ἀπολογία. ^[5]
- 16 4 ἐγὼ δὲ οὐδ' ἄλλως ἀφυῆς γενόμενος πρὸς τὰ ἐκ φιλοσοφίας ἀγαθὰ συνέλαβον τῇ φύσει ὡς μάλιστα ἐνῆν, καὶ νεανίας γενόμενος οὐκ ἀρχὰς οὐδὲ φιλοτιμίας εἰλόμην, ἀλλὰ εὐθέως θεατῆς ἥρων γενέσθαι τῆς φύσεως τῶν λόγων. καὶ οὗτός με ὁ ἔρως ἤγαγεν εἰς Ἀθήνας καὶ Πλάτωνι ἐποίησε φίλον, καὶ μέχρι γε νῦν οὕτω αὐτοῦ πέπλησμαι. φύσεως μὲν οὖν οὕτως ἔσχον πρὸς ἡσυχίαν, ὡς ἔτι παντελῶς νέος ὢν καταφρονῆσαι πάντων, ὅσα ἄρχειν ταρακτικωτέρου βίου δύναται, ἐλθὼν δὲ εἰς Ἀθήνας οὔτε ἐκυνηγέτουν, οὔτε ναύτης εἰς Ἑλλήσποντον ἐπὶ Λακεδαιμονίους σὺν Ἀθηναίοις ἔπλεον, οὔτε ταῦτα ἐπαιδευόμην, ἀφ' ὧν τυράννοις καὶ βασιλεῦσιν ἐχθρὸς ἔσομαι, ἀλλ' ἀνδρὶ ἡσυχίας ἐραστῇ διελεγόμην, τὸν ἔγγιστα θεῷ λόγον παιδευόμενος. ^[5]
- 16 5 καὶ μοι πρῶτον ὑπ' αὐτοῦ παρηγγέλθη ἡσυχίαν ποθεῖν· ταύτην γὰρ τοῦ κατὰ φιλοσοφίαν λόγου φῶς εἶναι, τὴν δὲ πολιτείαν καὶ πολυπραγμοσύνην ὥσπερ ζόφον τινὰ ἐπικαλύπτειν καὶ ἀνεύρετον ποιεῖν τοῖς ἐρευνῶσιν. ὡς δὲ οὔτε πεφυκέναι κακὸς ἐδόκουν πρὸς αὐτὴν οὔτε πείθεσθαι ῥαδίως περὶ αὐτῆς, τηνικαῦτα ἤδη θεὸν πάντων ἐπόπτην καὶ κόσμου κατασκευὴν ἐμάνθανον καὶ φύσεως ἀρχὰς ἐώρων καὶ δικαιοσύνην τιμᾶν ἐδιδασκόμεν καὶ ὅσα τοιαῦτα ἄλλα παιδεύει φιλοσοφία. ^[5]
- 16 6 καὶ οὐδὲν οὐχ ὅπως τοῦ εἰδέναι ταῦτα ἀλλ' οὐδὲ τοῦ ζητεῖν τιμιώτερον. τί γὰρ κάλλιον ἢ ἄνθρωπον ὄντα θνητῆς φύσεως καὶ θεοῦ κεκραμένον μοῖρα μόνοις εὐκαιρεῖν τοῖς ἀθανάτοις ἑαυτοῦ καὶ ταῦτα πρὸς τὸ συγγενὲς ἄγειν; συγγενῇ δὲ τῷ θεῷ τὰ θεῖα λέγω, ταῦτα ἡυχόμεν τε καὶ ἐσπούδαζον μαθεῖν, πολιτείας δὲ (ἀνέξῃ γὰρ μετὰ παρρησίας μου λέγοντος) οὐδὲ μεμνησθαι ἡξίου, ἔμαθον δὲ ἄλλα τε πολλὰ καὶ ταῦτα, οἷς νῦν χρῆσθαι πρὸς σε, τὸν μὲν μὴ ἀδικοῦντα τιμᾶν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα εὐεργεσίαις ἀμύνεσθαι, εἰ δὲ μή γε, ἡσυχίαν καὶ φίλον μὲν τιμιώτατον ἡγεῖσθαι, ἐχθρὸν δὲ μηδένα ἑαυτῷ κατασκευάζειν, ἀλλὰ καὶ τὸν ὄντα φίλον ποιεῖσθαι, καὶ μηδὲν τηλικούτον νομίζειν κακόν, ὅσον ἂν ταραξείη τὴν ψυχὴν καὶ τῶν οἰκείων ἔργων ἀποτρέψειε πρὸς ἕτερα. ^[10]

16 7

ἄρα γε ἐπιβούλω μοι νομίζεις χρῆσθαι ταῦτα εἰδότε; μηδαμῶς, ἀλλὰ σοὶ μὲν ἀποκείσθω πολέμων ἔργα καὶ πολιτειῶν, ἡμῖν δὲ τῆς σῆς τοσοῦτον ἀποτετμήσθω τυραννίδος, ὅσον ἀταράχῃ ἀνδρὶ δοκεῖ ἐνησυχάσαι. πείθομαι δ' ὅτι, ἦν καὶ διαλέγεσθαι με ἐφῆς τοῖς φίλοις, ἡρεμαίους ἂν αὐτοὺς ποιήσαιμι καὶ ἀπολιτεύτους ὧν σὺ βούλει, διεξιὼν τὰ ἀεὶ ἡμῖν μελετώμενα ἡσυχίας ἐγκώμια, ἐπεὶ καὶ τελέως ἂν εἶην μὴ ταῦτα φρονῶν ἀχάριστος. φέρε γάρ, εἴ μοι ταραττομένῳ τι ὧν σὺ ὑποπτεύεις ἢ πραεῖα ἐπισταίῃ θεὸς ἡσυχία καὶ ταῦτα λέγοι, «ἀχάριστος εἶ καὶ πονηρός, ὦ Χίων, καὶ οὔτε τῶν καλῶν ἐκείνων μαθημάτων οὔτε ὅλως σεαυτοῦ μνήμην ἔχεις. ^[5]

16 8 ἐμοὶ χρώμενος δικαιοσύνην ἥσκησας καὶ σωφροσύνην ἐκτήσω καὶ θεὸν ἔμαθες καὶ τὴν σεαυτοῦ πρὸς αὐτὸν συγγένειαν ἀνενεώσω καὶ τῶν ταπεινότερων τούτων, θαυμαστῶν δὲ τοῖς ἄλλοις κατεφρόνησας, φιλοτιμίας καὶ πλούτου καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια. εἶτα νῦν, ὅτε ἀποδιδόναι σε δεῖ τὴν χάριν μείζονι ἤδη νόμῳ καὶ κρείττονι ψυχῇ συνόντα μοι καὶ διαλεγόμενον, ἀπολείψεις με οὐδὲ μεμνημένος, ὅτι οὐ τὰ ἄλλα μόνον ἐκ φιλοσοφίας ἔμαθες, ἀλλὰ καὶ τὸ ζητεῖν δεξιῶς ἅ μήπω οἶδας. καὶ πῶς ἂν σὺ γε ζητήσεας ἢ εὖροις ἐμοῦ στερόμενος;» ταῦτ' εἰ λέγοι, τί ἂν ἀποκρινάιμην πρὸς αὐτὴν δίκαιον; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲν ὀρώ. ^[15]

16 9 ἀλλὰ μὴν εὖ ἴσθι, ὥς ἐγὼ ταῦτα πρὸς ἐμαυτὸν ἀεὶ λέγω (λέγει γὰρ ἕκαστος πρὸς ἑαυτὸν ἂ φρονεῖ) καὶ οὐκ ἂν ποτε αὐτῶν ἀπολειφθείην. ὥστε οὐδὲν σοὶ δέος ἐξ ἡμῶν εὐλογον· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄψεται τῶν σῶν πραγμάτων ἢ ἐμὴ ἡσυχία. Χίων Πλάτωνι χαίρειν. ^[5]

17 1 (τ) Δυσὶν ἡμέραις τῶν Διονυσίων ἔμπροσθεν τοὺς πιστοτάτους μοι τῶν θεραπόντων, Πυλάδην καὶ Φιλόκαλον, ἐξέπεμψα ὥς σέ· μέλλω γὰρ τοῖς Διονυσίοις ἐπιτίθεσθαι τῷ τυράννῳ, πολιτευσάμενος ἐκ πολλοῦ ἀνύποπτος αὐτῷ γενέσθαι. πέμπεται δὲ ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ πομπὴ τῷ Διονύσῳ, καὶ δοκεῖ ὀλιγωρότερον ἔξειν δι' αὐτὴν τὰ τῶν δορυφόρων· εἰ δὲ μὴ γε, κἂν διὰ πυρὸς ἐλθεῖν δέῃ, οὐκ ὀκνήσομεν, οὐδὲ κατασχομεν οὔτε ἑαυτοὺς οὔτε τὴν σὴν φιλοσοφίαν. καὶ τὰ τῶν συνωμοτῶν δέ ἐστιν ἡμῖν ὀχυρά, πίστει δὲ ἢ πλήθει ὀχυρώτερα. οἶδα μὲν οὖν ὥς ἀναιρεθήσομαι, τελειώσας δὲ μόνον τὴν τυραννοκτονίαν τοῦτο παθεῖν εὐχομαι. ^[10]

17 2 μετὰ παιᾶνος γὰρ ἂν καὶ νικητηρίων ἀπολείποιμι τὸν βίον, εἰ καταλύσας τὴν τυραννίδα ἐξ ἀνθρώπων ἀπελεύσομαι. σημαίνει γὰρ μοι καὶ ἱερὰ καὶ οἰωνίσματα καὶ πᾶσα ἀπλῶς μαντεία θάνατον κατορθώσαντι τὴν πρᾶξιν. ἐθεασάμην δὲ καὶ αὐτὸς ἐναργεστέραν ἢ κατ' ὄνειρον ὄψιν. ἔδοξε γὰρ μοι γυνή, θεῖόν τι χρῆμα κάλλους καὶ μεγέθους, ἀναδεῖν με κοτίνῳ καὶ ταινίαις καὶ μετὰ μικρὸν ἀποδειξαί τι μνήμα περικαλλές καὶ εἰπεῖν «ἐπειδὴ κέκμηκας, ὦ Χίων, ἴθι εἰς τουτὶ τὸ μνήμα ἀναπαυσόμενος.» ἐκ τούτου δὲ τοῦ ὀνείρατος εὐελπίς εἰμι καλοῦ θανάτου τυχεῖν· νομίζω γὰρ μηδὲν κίβδηλον εἶναι ψυχῆς μάντευμα, ἐπεὶ καὶ σὺ οὕτως ἐγίνωσκες. εἰ δὲ καὶ ἀληθεύσειεν ἢ μαντεία, μακαριώτερον ἐμαυτὸν ἡγοῦμαι γενήσεσθαι ἢ εἰ βίος μοι μετὰ τὴν τυραννοκτονίαν εἰς γῆρας ἐδίδοτο· καλὸν γὰρ μοι μέγала διαπραξαμένῳ πρότερον ἐξ ἀνθρώπων ἀπαλλάττεσθαι ἢ χρόνου τι συναπολαῦσαι, καὶ ἅ ἂν δράσωμεν, πολὺ νομισθήσεται μείζονα ὧν πεισόμεθα, καὶ αὐτοὶ τιμιώτεροι ἐσόμεθα τοῖς εὖ παθοῦσιν, εἰ τῷ ἰδίῳ θανάτῳ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῖς ὠνησόμεθα. ^[5]

17 3 μείζων γὰρ ὠφέλεια τοῖς εὐεργετηθεῖσιν εἶναι φαίνεται, ἥς ὁ δράσας οὐ μεταλαμβάνει. οὕτως μὲν δὴ προθύμως ἔχομεν πρὸς τὴν μαντείαν τοῦ θανάτου. σὺ δὲ χαῖρέ τε, ὦ Πλάτων, καὶ εὐδαιμονοίης εἰς τέλειον γῆρας, προσαγορεύω δέ σε ὕστατα, ὥς πείθομαι. ^[10]